

مستطابق

در سعادتند باب عالی جاده سنده
داره مخصوصه
محل اداره :

افطار :
مسکونه موافق آثار جدیه مع المنوبه
قبول اولنور
درج ابدلین آثار اعاده اولغاز

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث هفته لقا رساله در

مؤسسه لری : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

سنه لکی	القی آیلغی	درسه دتده
۶۰	۴۰	ولایاتده
۸۰	۴۰	مملک اجنبیه ده
۸۰	۴۰	

تاریخ تأسیسی :
۱۱ نمر ۳۲۴

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قیرلادن مقوا بورو ایله کوند ریایسه ستوی
۲۰ فروش فضله آلنیر

در سعادتده پوسته ایله کوند ریایسه ولایات بدلی اخذ اولنور.

بویله بر مسئله نك حلی ؛ اسباب تدنیزك كشی ودواسنك ترتیبی بر یا ایکی آدمك اقتداری خارجنده در . بناءً علیه عقل قاصرانه کوره عصرمرك علماسندن فضلاسندن ، ارباب امور وادباسندن مرکب ومتشکل بر جمعیتك بوکا چالشمنه محتاجدر ظن ایدرم یعنی بویله بر مسئله و بویله دردله چاره لر بوانه بیلورسه مؤتمر عمومی اسلامیه یعنی مسلمان قونفره سی اجتہادی ایله وجود بوله بیلور همان شوراسنی عجله جه عرض ایدلم که مسلمان قونفره سی مؤتمر اسلامی دیدیکمدن پان اسلامیزم یا که سیاسی بر اجتماع عقله کلسون ؛ خطبه مك باشندبرو سویلوب کلدیکم تدنی و دوشکوندکه نهایت ویرمک ، ترقی اجتماعیه مزه واقتصادیه مزه یول آچق ایله ترقیات عصریه دن حصه مند اولق آرزوسندن باشقه برشی اولدینی آکلاشامق کرکدر . بناءً علیه مواد سیاسیه دن بحث ایدلماک شرائطی تحتند مؤتمر اسلامیه دعوت وجمع ایدلسنی ضروری کوریمورم .

حضرات ! اشبو مؤتمر عمومی اسلامیه نك مثلاً بوندن برسنه صوکره درسمعادتده یا که پای تحت ثانی اولان مصر القاهرده اجتماعنه تدارك لازمدر مواد علمیه ومدنیه دن بحث ایدمک بومؤتمرك وجودینه مانع اوله جق سبب یا که بورالردن جنوايه انتقاله محجوریت کوره میورم ... اگر بویله ایسه ، اگر عرض ایتدیکم فکر مناسب ایسه شمیدین بوایشه مباشرت لازمدر . ظن عاجزانمه کوره ابتدای حالده مصر القاهرده علمای کرامدن ، فضلا وادادن « تداركات قومیسونی » انتخاب ایتلی ؛ بوقومیسونیون اجمالاً مؤتمرك پروغرائنه وهر طرفندن مرخصلر دعوتنه ؛ سائر قومیسونیونلر ایله مخابره لره باشلیوب لازم کلن محملره رسماً مراجعتلر ایدر و بویله جه مؤتمر الاسلامی دعوتنه مباشرت ایدیلور . قومیسونیونک کتابتنه ، مخبراتنه ، اعلاتنه بر مقدار مصارقات لازم اوله جقدر . فقط امینم که آچه جهتی ایسه مانع اولماز ؛ بنده وهر کسده حصه سی ویره جکدر نیم بیلدیکم بوقادار ؛ بافیننی عالم اسلامیت بیلور ؛ اوزون اوزادی باشکزی توتدیم ایچون عفو کزی تمی ایدیورم . « بتون مجلس بش اون دقیقه لر ال اوروب خطیبی آقشلا دیلر)

تجدید الحیات

یاد ماضی

— مابعد —

تعلق ایتسیله قانون اولور . شو حالده اعتراض اولنقی ایسته نیان تعریف اصول اداره په عائد بر تعریف صحیح در . تخالف قصد و نظر دن

ارمنیلر کرچیلر ، روملر بلغارلر ، یهودیلر یارسلر و بودیلر بزلر ایله بر درجه ده بولندقلری حالده بوکون تمدن وترقیده بزلردن ایلرویه نه ایله ونصل چیقیدیلر ؟

حضرات ! بو حاللری دوشونمایلر ، حاللر چوق آچی وایانج بر حالدر لکن بوکافارشو کوز یونماق ، بو حاللی ستر ایتک جائز دکلدرد ... خطادر ، قصادر ، کنهدر ، بو حاللری ، بودردیمزی ستر ایتک دکل . جاده لردم ، میداندلرده باغروب چاغروب سویلدیلر ؛ یوقلغنی کزلین وار اولماز ؛ دردنی سویلدیان شفا بولماز . دردیمزه ، چاره مزه باقلیلر ؛ عکسی حالده داخلأ چوریه چوریه برکون دوشر جایلور قالورز ، حضرات ! مسئله نك حلی ؛ مرضك دواسنی بندن استمیکز ؛ عاجزلرنده بو قدر بیاسکی وقوت یوقدر ؛ آنجق چوق سنه لدر بو مسئله ایله اوغراشیوزم لکن چاره سی بوله میورم قوم نجیب عربك استعدادمدنیسی و فعالیت اقتصادیه سی تاریخی ایله مثبتدر ؛ قهرمان ترکلرک یتشیر دکلری علمانک وادبانک آثاری ، سمرقندر صدخانه سنك خرابه لری ، بتون آسیایه قانون وانتظام ویردکلی بونلرک دخی استعداد طبیعیه لرینه دالدر . اقوام تورانیه دن اولان فینلاندیلرک و ماچار (ونکر) لرك فعالیت اقتصادیه ومدنیه لری جه ترکلرک استعدادمدنیه لرینه دیکر ره اندر . فارس لرك ایرانیلرک تاریخ وادبیاتلری کذا استعدادلرینه کفیلدر ... دیمک استیورم که عرب ترک فارس وهند اقوام اسلامیه سنك بوکونکی دوشکوندکی خلقت وطبیعتلرندن ایلروکلن بر حال دکلدرد . بویله ایسه فعالیت وتمدن بوللرمزی کسیدین دین مبین اسلام می ؛ خیر ، خیر ! مشرف بواندیمزدین اسلام ترقی وتمدنک منبعیدر ؛ اولجه کورلمش ترقیمزک بلکه باش سبی و محرکیدر . دینمز بر قانون مقدسدر که « جهلکز چالشکز » « جهلکز او قویکز » « جهلکز تدبیر وصناعت ایله یاشایکز » قاعده لرینی آمردر ؛ بزلر ایسه حاضرده بو اوامر شریفه نك تمام عکسنی ایشلیورز ؛ ایشسنلک ، صناعتسزلق ، نادانلق هب بزده ! حکمت حاللرک بوراسنده در ! اقتصادی دوشکوندکمز فکر وعقل حرکتسزلکی یعنی شرقی عالنده بر فکر وبر اثر وبر ادیب ظهورینه قارشو غرب عالنده یوز فکر ، یوز اثر ، یوز ادیب باش کوستردیکی علاوه اولنورسه حاللرک نه قادار مشکل اولدینی دهاکوزل آکلاشامش اولور . عالم اسلامیتک دوشکوندکمه بر درجه آمریقا قطه سنك کشی سبب اولمشدر ظن ایدرم ؛ شرق وغربك اسکی یول ایله تجارتنده ممالک اسلامیه عمومی کروان سرای ایدی ؛ بیوک استفاده لر ایدیور ایدی . آمریقا کشی دکر تجارتنه ، دکر یوللرینه میدان آچوب ممالک اسلامیه سکته و دورغیلق کتوردی ؛ بونک ایله برابر اوروپاده ماشیناجیلق ترقی ایدوب بزم اسکی اصول تزیاه لرك امتعه سی درجه درجه بازارلردن چکیلوب فابریقه اعمالاتی میدان آلدی ، غلبه چالیدی ؛ بو حاللر انکار اولنماز لکن بزلری ییقان دوشیرن یالکز بو اولماسه کرکدر ، بلکه دهه زیاده سی فناعادتلر مزدن ، اوهم وتورلی خرافاتدن ایلری کلشدر ... بو نیم بر ظنمدر ؛ حقیقت حالی کشفه اقتدارم اولدینی یوقاروده دیمش ایدم .

عاطفت اوله رق ویرلش شیر ایکن بر مغلوبیت نتیجه سنده دولتن جبراً استحصال قلمش حقوق عهدیه یرینی طومش اولسی واجانب ایله معاملات بولنان تبعه نك ضیاع حقوقه بادی اولدینی کی نیجه احوال المناکی بر طاقم شواهد و براهین ایرادیه تردیفاً لسان اسف ایله یاد ایلدک . مملک عثمانیه امتیازات اجانبک باعث اولدینی سوء استعمالاتی وقتیه باب عالی جانبندن یازیلان تحریرات عمومی فریاد ایله حکایه ایدیور :

« عهد قدیمه مؤخرآ باب عالی ایله دول اجنبیه بیننده عقد اولنش اولان معاهدات ایله تصدیق و تأیید ایداش اولدیغندن مرعی الحکم ازلجه معاهدات اخیره ایله مساوی اوله رق مرعی و معتبر اولسی لازم کلور .

فقط شو قدر وار که عهد قدیمه نك اجرا آتنده احکام مندرجه سی مناسب اولیان صورتلرله تاویل و تفسیر اولدینی و عهد مذکوره ایله اعطا قلمش اولان امتیازات استثنائیه ایله برابر لایق قطع مشکلاتی داعی بولنان بعض سوء استعمالات علیه نك موجود اولدینی معلوم و مثبتدر .

اشبو سوء استعمالاتک ارتق بر مدت دهامادی وقوعه مساعده ایتک دولت علیه جه درجه استحاله ده بولندینی جمله نك معلومی اولق اوزره مذکور سوء استعمالاته تلخیص و ایما ایتک کافی اولور .

اشته شوسیه مبنی سلطنت سینه عهد قدیمه نك حاوی اولدینی احکام و شرائطه تماماً و بوجه حقانیت رعایت اولنسنی حکومت محلیه امر و اشعار ایله برابر عهد مذکوره ایله مؤید و مصدق اولان امتیازاتک حدودینی تجاوز ایدم بیلجک و سلطنت سینه نك حقوق معززه ملکدار یسنه طوقه جق هر درلو ادعایک رد ایدلسنی دخی توصیه بیور مشدر .

اشته حکومت محلیه نك بوبادیه متحتم عهدله لی اولان وظائفک حسن ایفاسنی تسهیل ایچون امتیازات مذکورده دن باشلیجه لی اخطار و بوامتیازاتک دائره سی تعیین ایله اجرا آتده اجانبک حقوق مکاتبه اولقی اوزره نائل اولملری لازم کلنلرینی سوء استعمال ایدیلنلرندن تفریق ایچون خصوصیات ایه نك تحریرینه ابتدار قلندی :

اولا : عهد قدیمه ایله ویرلش اولان امتیازات تبعه اجنبیه یه مخصوص و منحصردر .

دول اجنبیه نك ترجمان و یساجی صفتیه کندو خدمتلرنده بولنان بولنان ادملردن بشقه تبعه دولت علیه دن هیچ برکیمسه یه تمیم حمایت ایللرینه عهد مذکوره نك هیچ برنده مساع یوقدر .

سلطنت سینه اشبو ترجمان و یساجیدن غیری هیچ برحمی طانیمز بونلرک مقداری ایسه بیک سکزیوز الشمس اوج تاریخنده تنظیم قلمش اولان نظامنامه ده معین اولوب مظهر اولدقلری حمایت ذاتلرینه مخصوص و وظیفه مأموریتلرینه مربوط اولوب مأموریتلری ایله برابر زائل

نشأت ایدن مغایرت مفهومیه انک صحتیه مانع دکلدر . [بالالتزام سوزی اوزاته رق] قانون لفظی شارح قاموسک بیانی اوزره فی الاصل لفظ سریانی اولوب اندازه و مقیاس معناسنده . اصطلاح اهل فنونده قاعده کلیه معناسنده استعمال اولنور، یعنی بر قضیه کلیه درکه اندن موضوعنک احکام جمیع جزئیاتی استخراج و استنباط قیلنور .. بر دیکری : مسئله مدرسه یه انتقال ایتدی . هپ بردن خنده لر ..

بعد برهه کوردیم که « روح القوانين » مؤلف شهری قوانینک انواع مختلفه سی حقنده کی مفهوم کلی یی بوجه آتی خلاصه ایتش :

Les lois , dans la signification la plus étendue , sont les rapports nécessaires qui dérivent de la nature des choses .

قوانین ، انک عام و شامل معنی ایله ، اول روابط ضروریه درکه ماهیت اشبادن نشأت ایدر دیمکدر .

صباحلری اویقودن قالدقدده ارمزده انور اطلاق ایلدیکمز نوری بک کمال بکه (اکمل) ، توفیق بکه (فیق) ، مدحت افندی یه (مد) ، محرر عاجزه (حق) دیهرک کیرلی چورابلرینی اوزرلرمزه آتار ، بزده کندیسنه اعاده و یارب بریمزه حواله ایله کولوب اوینا شردق . توفیق بک هرکون خواب نوشین صفادن بیدار اولنجه بر معتاد تووالثنی یاپوب کوکرتیه چیقارایدی ، مدحت افندی ایسه محیطمز دائره سنده وقوعات بحریه و سائریه متعلق مشاهده ایلدیکی غرائب احوالی وقت کچورمز ، همان دقیقه سی دقیقه سینه طومارینه قید ایدردی . برکون بعد الغروب بر پوسته واپوری بزم بولندیغمز نقطه یه مقابل دوشن جهتدن طوغری در سعادته متوجهاً بوغازدن کیرمک ایستر ، قله دن اشارت اولنور ، اکلاماز ، یاخود اکلامق ایسته مز . قوری صیقی برطوب آتیلور ، الیرماز ، نهایت دهشتلی صوک براخطار اولق اوزره واپورک اوکنه طوغری بر طرائف قیامت نمون ایله آتیلان برکله قبودانک عقلانی باشنه کتوردی ، یاخود عقلانی باشندن الدی . واپوری همان چویرمک ایسته دیسه ده اقتی نك اوکنه دوشدیکندن بیک بلا ایله بوکرداب خطرناکدن قورتیه بیلدی . آرتق بو حالی تماشا ایدن محررین کرامده سطوت عثمانیه دائره قدر پارلاق سنوحت و مطالعاتک بارقه انکیز ظهور اولدینی سولنک اقتضا ایدرمی ؟

فقط ایرتسی اقشام برواپور قلعیه اشارت ویره رک برطوب آتقدن صوکره بوغازدن کچدی . بوبادیه نشئه مز بر آز قیردی . بز اوکیجه بورادن طوتدیره رق معاهده لر حقنده بخشره کیرشدک . سلسله بحث اوزانه اوزانه تا « قاپتولاسیون » مسئله سنده طریاندی . ملکمز اوزرینه چوکش اولان بوکابوسک دولت وملت ایچون نیجه عظیم محاذیری اولوب از جمله اجانبک مملک عثمانیه ده حق قضاسی بولنسنی حقوق سلطنت سینه یه اشتراک دیمک اولدینی و امتیازات اجانب عن اصل سلاطین ماضیه حضراتی طرفندن علی الاکثر اثر

اولور و مدت حیاتلرنده اقبایوتعاقباتلرینه شمولى اولدینی کبی ورثلرینه دخی متقل اوله منر .

ثانیاً : تبعه اجنبیه عهود قدیمه اقتضاسیجه اولوقت موجود اولان تکالیف شخصییه وسائرمدن معاف بیورلمشدر ایسهده تکالیف مذکوره مدت مدیدهدنبرو زائل اولدیغندن شو حال انلرک تکالیفدن برصورت عمومیه وه طلقده معافیتلرینی مؤدی اوله منر .

حتی تجارت داخلیه ایله مألوف اولان تبعه اجنبیهنک اک زیاده مظهر مساعده اولان تبعه دولت علیهنک ویردکلری رسوم وتکالیف ایله مکلف اولملری مؤخرآ عقد اولنان تجارت عهدناملرنده درج ایدلمش وارضی ویرکوسنه کانسجه بونک تأدییهسی تبعه اجنبیهنک مالک محروسه شاهانهده اعتسلاک املاک ایملرینک موقوف علیهی اولان شرائط علیهنن بری بولمشدر .

معاهدات اخیرده ویرکویه دائر اولان استثنایالکز تجارت خارجیه حقده اولدیغندن تجارت خارجیه ایله مشغول اولنلر معاهدات اخیرده مشروط ومندرج بولنان رسومدن غیری بر شی ایله مکلف اوله منرلر .

تجارت خارجیه مستثنا اولدینی حالده کرک عهود قدیمده وکرک معاهدات منعقدّه اخیرده سلطنت سینهنک تبعه اجنبیهنن کندی تبعه مخصوصه سیله سیان اوله رق ویرکو تحصیل ایتک حقوق ملکداریهی حقده هیچ بر مانع یوقدر .

ثالثاً : ممالک محروسه شاهانهده مقیم دول اجنبیه قونسولسری دوات متبوعه لری سفرا سنک برصورت مطلقده نائل اولدقلری اقامتگاهلرینک خارج از مملکت عد اولنق امتیازینی ادعایه هیچ بر حق وصلاحتیلری یوقدر .

بیك یدی یوز قرق تاریخنده یاپیش اولان عهدنامه هایونک اون التنجی ماده سنده « برکیمسه بر دولتک تجارتینک مصالحندن طولانی انک قونسولوسی حقنده اقامه دعوی ایدر ایسه او قونسولوس حبس اولنمز و خانه سی دخی تمهیر ایدلمز و دعواسی دخی باب عالیده کوریلور » دیو محرردر .

اشبو بند حقوق عادیه عائد مواددن اولدیغندن بوصورتله قونسولسرباب عالینک حکمنه تابع اولوب مجازات بدنییه و اقامتگاهلرینک تمهیری کبی بعض طرق اجراییه دن بشقه بر شیدن معاف اولنه حققلری یوقدر . جنایاته متعلق موادده کرک عهود قدیمده وکرک معاهدات منعقدّه اخیرده قونسولوسلره دائر هیچ بر کونه احکام یوغیسهده مقالات رسمییه اولدینی ومقابله بالمثل اصولی دخی موجود بولنمدینی حالده حقوق ملل قاعده سی اقتضاسیجه قونسولسربک اقامتگاهلری خارج از مملکت عد اولنق امتیازینه هیچ بر کونه حق وصلاحتیلری اولدینی جهته قونسولسربک تبعه دولت علیهنن برینی ویاخود حکومتی اضرارآ وقوعبولان جنایت ویاخود جنجهلرنده دخی باب عالینک حکمنه تابع اولدقلری وارسته شک واشتباهدر .

رابعاً : اقامتگاهک خارج از مملکت عد اولنق امتیازینک قونسولوسلره شمولى اولدینی مثلاًو ترجمانلری حقده دخی شمولى یوقدر . فی الواقع ترجمانلر وظائف مأموریتلرینک اجراسندن طولانی وظائف رسمییه لرینه متعلق افعال وحرکات ایچون حکومت محلیه طرفندن تأدیب ویاخود محاکمه ایدیله مزایا سده قننی دولت تابعیتنده بولنورسه بولنسونلر وظیفه مأموریتلرینه راجع اولیان کانه خصوصاًتده کرک حقوق عادیه وکرک جنایت ماده لری اولسون منسوب اولدقلری دولتک تبعه سائره سی کبی حکومت سینه جانبندن محاکمه اولدینی غیرمنکردر .

بوخصوصه دائر عهود قدیمده مندرج احکام وشرائط دیگر درلو تأویل ومعنایی قابل اوله منر . عهود قدیمه اقتضاسیجه قونسولوسلر اقامتگاهلرینک خارج از مملکت عد اولنق امتیازینه مظهر اولدقلری کبی ترجمانلرینک دخی بو امتیاز نائل اوله میه جقلری عقول سایمه اصحابی نزدنده مسلمدر .

خامساً : تبعه اجنبیهنک اقامتگاهنک طوغریدن طوغرییه تحری ایدلامسی عهود قدیمده مؤید وصدقدر . منسوب اولدینی قونسولوسه خبر ویرلمکسزین وقونسولوس طرفندن بر مأمور بولنمقسزین حکومت محلیه طرفندن تبعه اجنبیهنک اقامتگاهلرینه کیریه منر .

بیك یدی یوز قرق تاریخیه مورخ اولان عهدنامه هایونک یتمشنجی ماده سنده محرر اولدینی وجهله تبعه اجنبیهنن برینک خانه سینه کیرلمک مراد اولندقد اول امرده قونسولوسه خبر ویرلمسی وقونسولوس طرفندن بر مأمور بولنمسی لازم کلسی قونسولوس اولان محللرده مرعیدر .

فقط شوراسی مقرردرکه قونسولوس اولیان محللرده دخی تبعه دولت علیهنک اقامتگاهنه رعایت اولدینی کبی تبعه اجنبیهنک دخی اقامتگاهنه رعایت اولنمسی مقتضی و اقامتگاهه کیرلمک اصولنک حکومات محلیه نک تبعه دولت علیه حقده اجراسندن خالی اولدقلری هر درلو تأمیناتی جامع اوله رق اجرا قلمسی لازم کلور :

بناء علیه بومثللو محللرده ضابطه مأمورلری یالکز ایجاب ایدن یرده کندولرینه ویریلان امر موجنججه تبعه اجنبیهنک اقامت کاهنه کیره جکلر و بوده یک اقتضا ایتدیکی وقت یعنی بر جنایتک تحقیق و تحریسی ایچون اوله جقدر .

بوخصوصه مأمورین مرقومه ایله برابر حاکم ویاخود صلاحیت لازمی حائز بر مأمور ایله مجلس مملکتدن اوچ اعضا بولنه جقدر . اقامتگاهدن مراد اسکان اولنان خانه ایله ملحقاتی یعنی خانه وحولی وبانچه و دیوار ایله محاط اولان آچیقلنی در . بونلرک خارجنده مأمورین ضابطه بلا حائل اجرای حکم ایله جکدر .

سادساً : تبعه اجنبیهنک یرلی اهالی کبی قوانین سلطنت سینه دن استفاده ایتکه حق وصلاحتیلری اولوب انجی اشبو حق وصلاحت کندولرینک قوانین مذکوره احکامنه متابعت ایتک مجبوریتنی داعی اولور .

طرفین محاکمی طرفدن ویریلان حکمک تاماً و کاملاً اجرا و انفاذی ایچون کرک حکومات محلیه و کرک قونسولوسلر یکدیگره معاونت ایتکه مجبوردرلر .

بوصورتله قونسولوس محکمک صلاحیتی و یاخوذ استدعائک ماهیتنی اول امرده تدقیق ایتک داعیهسنده اولیهرق دولت متبوعهسی تبعهسندن برینی تبعه دولت علیهدن بری طرفدن احتضار اولدیننی محکمیه کوندرمکه مجبوردر و ثمانلی محکمهسی طرفدن ویریلان حکم و قرارک اجرا و انفاذی ایچون اجرای معاونت ایتسی اقتضا ایدر . وعلی کلاالتقدیرین اشبو حکم و قرارک درجه حقانیتنی تدقیق ایتک کندوسنه راجع اولمز .

ثامناً : عهود قدیمه اقتضاسنجه تبعه اجنبیه ایله تبعه دولت علیه میانهسنده تگون ایدوب محاکم محلیه عائد بولنان دعاوینک حینرؤیت و محاکمهسنده ترجمانک حاضر بولنسی لازمدر . عهود قدیمهک اشبو احکامی صریح اولوب حین محاکمه ترجمان حاضر بولنسه کتجنیهکده مصلحتک تأخیری اقتضا ایدر دیو عهود مذکورده مصرح ایسهده تبعه اجنبیهک دخی ترجمانک حاضر بولنسی بهانهسنی سوء استعمال ایتیب بلکه ترجمانی کتورمکه مسارعت ایتلری لازم کلهجکی فقرهسی دخی مندرجدر .

ترجمانلر دعاوینک حین رؤیتده حاکم وضع و صفتده بولنیوب دعواده مدخلی اولان تبعه اجنبیهک حامیسی بولنورلر . بو بابده اثبات مدعا ایچون بر دلیل ارائهسی اقتضایدن تبعه دولت علیهدن بریله برفرانسز آرهسنده وقوعبولان دعوانک محاکمهسنده ترجمانک فرانسه تبعهسندن اولان طرفک حامیسی صفتده بولنسی فرانسه دولتی ایله بیک الی یوز یتش اوج سنهسنده عقد ایدلش اولان عهدنامه هایونک اوتوز التبعی مادهسنده مندرج اولدیندن بند مذکور ارائه اولنور . حقیقت حال بومرکزده اولدیندن بر حکم و قرارک ترجمان حاضر اولدی دیوکان لم یکن حکمنده عد اولنسی جائز اولیهجنی مثللو محاکمه انسانی مذاکراتده ترجمانک حاضر بولننی حق و صلاحیتنی جائز بولنسی و محکمهدن چکیلرک احقاق حق ماده مهمهسنک انتظام جریانی قطع و توقیف ایده بیلمسی ادعالرینک درمیانی دخی جائز اولمز بو مثللو ادعار عهود قدیمهک احکامنه مستند اولدیندن رد اولنلیدر .

تاسعاً : عهود قدیمه احکامی اقتضاسنجه جنایت و یا جنحهدن طولانی اجنبیلرک حین محاکمهسنده دولت علیه حاکمکرینک بالکنز سفیر و یا قونسولوس و یا انلر طرفدن بر مأمور حاضر بولندقچه اجرای محاکمه کیرشاملری اقتضا ایدر . اشبو مأمورلر حین محاکمه حاکم اولیوب حاضر بولنلری مجرد هیچ بر کونه انتظامسزلق وقوع بولدیننی کورملری مقصدینه منیدر . تبعه دولت علیهدن بری طرفسندن بر اجنبی حقنده وقوعه کتوریلان جنایت و یا جنحهک حین تدقیقنده قونسولوس

حقوق ملل قواعدندن اولان شو قاعده عهود قدیمه ایله ملنی و منفسخ اولدیندن تبعه اجنبیهک منسوب اولدقلری سفیر و قونسولوسلر طرفندن قبول اولندی دیو دولت علیهک بعض قوانیننه متابعت ایتک ایستاملری و اجنبیلرک حاکم صفتیه داخل اولدقلری محاکم حضورنده مراجعه اولنقدن استنکاف ایللری و محاکم عادیهیه کتاملری و تبعه دولت علیه ایله تگون ایدن دعوالرینک حسم و فصلی ایچون فوق العاده مختلط قومیسینلر تشکیلی ادعا ایتلری احکام عهدیهک هیچ برینه مستند اولدیننی و بوحاله بو آنهکدک لسبب من الاسباب مساعده اولدیننی جهته بوندن بویله قبول و مساعده اولنماسی اقتضا ایدر .

سابعاً : کرک حقوقه و کرک جنایتیه متعلق مواده هر بر دولتی حکمی داخل دائره حکومتی اولان ممالکک حدودندن ایلر و ممالکک اجنبیهده جاری اوله میوب بالکنز کرک یرو و کرک اجنبی اولسون کندی مملکتده متمکن بولنسان بالجه سکنه و بولنل طرفندن ظهوره کتوریلان وقوعات حقنده جاری اولور ایکن حقوق مللک شوقاعده حکمت عادهسی ممالکک دولت علیهده استثنائات و خیمه ایله خلل پذیر اولمقددر .

عهود قدیمه احکامی اقتضاسنجه حقوقه دائر دعوالر کرک منحصراً تبعه اجنبیه اراسنده اولسون و کرک تبعه دولت علیهک دخی مدخلی بولسون تفریقی لازم کلور .

منحصراً تبعه اجنبیه میانهسنده تگون ایدن دعوالر منسوب اولدقلری سفیر و یاخوذ قونسولوسلر و تبعه دولت علیهک مدخلی اولان دعوالر دخی محاکم دولت علیهیه محول اولور . عهود مذکورده حکمنجه جنایتیه متعلق مواده دخی بر دیگر اجنبی یی اضراراً بر اجنبی طرفندن وقوعه کتوریلان جنایت و یاخوذ جنجه ایله تبعه دولت علیهدن برینی و یاخوذ دولتی اضراراً بر اجنبی طرفسندن ارتکاب اولنان جنایت و جنحهک تفریق و تمیزی اقتضا ایدوب تبعه اجنبیه میانهسنده وقوعبولان جنایت و جنحهک تعقیب و استنطاق و تأدیبی جانی اولان اجنبینک منسوب اولدیننی قونسولوس و یاخوذ سفیره و تبعه دولت علیهدن بری حقنده اولهرق بر اجنبی طرفندن وقوعه کتوریلان جنایت و جنحهک تعقیب و استنطاق و تأدیبی ایسه حکومت محلیه عائددر .

خصوصات مسرودهدن مستبان اولدیننی وجهله ممالک محروسه شاهانهده مقیم تبعه اجنبیه ایکی ادارهیه یعنی دیگر تبعه اجنبیه ایله اولان امور و مصالحی ایچون قونسولوسلرینک حکمنه و تبعه دولت علیه ایله اولان امور و مصالحی ایچون حکومت محلیهیه تابع اولورلر .

اشبو ادارهلرک هربری تماماً اجرای وظیفه ایدیورلر . حق و عدالت مستقل اولدیندن قونسولوسلرک ایشنه مداخلهیه حکومت محلیهک حق و صلاحیتی اولدیننی مثللو محاکم محلیهک حکم و قرارینه دخی قونسولوسلرک مداخله ایتسی جائز دکلددر .

مولانا عطاء

مقررى
مناسرتلى اسماعيل حق
محررى
خ . اشرف اديت
۵۹ درس — ۸ مايس ۲۲۵

حضرت عمر زماننده برىسى خرسزلى ايتمشدى ، سرقى ثابت اولدى . نه قدر شرائط واركان وارسه ، خرسزك الى كسمك ايجون نه قدر شروط شرعية عميقه وارسه هپسى تحققيق ايتمش ...
قرآنده يوقى ، (السارق والسارقة فاطموا ايديهما) خرسزلك الى كسمك ؟ .. لكن ايشته ، كتب فقهييه آشنا اولانر بليزلر ، چوق شرطى وار . هم اويله هر شيتى چالانه ، ولو اقرار ايتسه ، حدسرقه اجرا اولونماز . يك چوق شرائطى ، اركانى وار . كيمك مالى اوله جق ، نه درلو مال اوله جق ، نصل الله جق ؟ .. بونلر اوزون اوزادى به تفصيل اولنمشدر . هر خرسزك الى كسيلمز . بوبابده بر خيلى مسائل وار . هر نه ايسه ايشته هپسى تحققيق ايتمش ...
شيمدى شرعاً الى كسيلمك لازم . امر ايتدى حضرت عمر : —
كسيك شو خائلك الى ! ..

تمام كسه جكلرى بر صروده او حريفك اختيار بر والدهسى كلدى ، حضرت عمره : — يا خليفة رسول ، يا امير المؤمنين ! ديدى ، او غلم عجمى در . نصلسه جاهلك ايتمش ، برنجى دفعه در . امان . رجا ايدر ، عفو ايت .

بونك اوزرينه حضرت فاروق نه بيوردى ، بيليرميسكز ؟ — (كذبت فان الله لا يعاقب عبدا بول ذنب فعله) يالان سويليورسك قادين ! بن خليفة رسول اللهم . بنى مى آلداته جقسك ؟ اكر ايلك ايشليكي كناه اولايدى ، الله اونك باشنه بلا ويرر ميدى ؟ كيم بيلير قاچنجى در ! اكر عجمى اولوبده ايلك دفعه ياپسه يدى الله اورتردى . حضرت پيغمبردن ايشتمشم بن : « الله براورتر ، ايكي اورتر ، اوچنجيده بلاسنى ويرر ، دنياده آخرته . رذيل ورسواى ايدر ... » كسيك ، كسيك ! ديدى .

كسيدردي خائلك الى . آنكچون رب العالمين (خوانا ، انما) ديور . هر كيم تكرار تكرار خائلك ايدرسه آرتقى او ، مطلقا غضب الهى به او غرار . يوقسه برنجى دفعه ده ، بلكه اصلاح نفس ايدر ، ديه اورتر . لكن عناد ايدرسه اووقت بلايى ويرر ، نه يولده تربيه لازمسه ايدر . واقعا بمضاً مهلت ويرر ، فقط صوكرا ، بتون بتون وجودنى قالديرر . بو منافقلىك سرگذشتلى ايضاح اولونه جق .

(يستخفون من الناس ولا يستخفون من الله وهو معهم) قوللردن چكينرلر ، اللهدن حيا ايتزلر . (اذ يبيتون ما لا يرضى من القول)

ويا ترجمانك حاضر بولنسى عهد قديمه اقتضاسنجه لازم كلز . فقط شوزاسى درخاطر اولنمليدركه بو مثللو محاكمه لر على اولوب ارتكاب جنائيت وياخود جنحه ايدنلركه مغدورى اولان اجنيك منسوب اولدينى قولسلوس جانينك حكم و محاكمه سنده حاضر بولنمقلى آرزو ايدرسه كندوسنه بر حرمت مخصوصه اولق اوزره دعوت اولنور وشو اصولك عدم اجراسى حالنده حقوقه هيج برشى ترتب ايتز .

عاشرا : بيك يديوز قرق تاريخنده ياپلش اولان عهدنامه هايونك اللى برنجى ماده سنده درتبيك ايتدن زياده اولان دعاوى ديكر بر محله رؤيت اولميو ب دنيوان هايوننده حسم وفصل اولنه ديو محرردر .

شو شرط اولوقت دولتك بولندينى احوال عموميه به مطابق اولدينى حالده چوق سورميوب منسى حكمنه كيرديكندن بشقه ممالك محروسه شاهانهك بيوك شهرلرنده تجارت محكمه لرينك وبوكونكى كون بلا استاها هريرده محاكم ملكيهك تأسيسى تاريخندنبرومرعى الحكم دكلدر .

مذكور شرط تبعه اجنيهك كرك مدعى وكرك مدعى عليه صفتيله ذيمدخل اولدقلى دعوالرده جارى اولمى لازم كلوب حالبوكه دول اجنيه تبعه اجنيهك مدعى عليه بولندينى دعوالرده مذكور شرطك اجراسنه ممانعت ايتدكلرندن تبعه اجنيهك يالكز مدعى بولندقلى دعوالره انحصارى مغاير حقايت اولور .

تبعه اجنيهك عهد قديمه اقتضاسنجه حائز اولدقلى امتيازاتك درجه اهميت وحدودى بونلردن عبارت اولوب بعض اسباب مختلفه اشبو عهد احكامك اجرا آتنده تاويلات غير صحيحه ايله سوء استعمال ايدلش اولديغندن قوانين دول عليهك اجراى احكامنه مأمور اولانلرك وظائف متحتمه لرينى ايفا ايدرك وحقوق معززه سنيه به ايراث خلل ايديه بيله جك هر كونه افعال و حركاتك وقوعنه ممانعت ايليرك اشبو سوء استعمالك ازاله سنه غيرت ايتلى لازمه دندر .

ايشته عهد قديمهك وجودى قوانين ونظاماتك انتظام جريانه وممالك دول عليهك ترقى مدنيت نه درجه لرده ايقاع موانع ايلديكى بالدفعات بيان واثبات اولنمشدر .

بوجهتله سلطنت سنيه عهد قديمهك محاذيرنى برقايتها اغيرلشدير مقدمه اولان اشبو سوء استعمالك تمامدى وقوعنه اغماض عين ايدم جك اولسه ايناي وظائفده تجويز قصور ايتمش اوله جقدر .» انتهى

[مابعدى وار] برکت زاده : اسماعيل مهنى

